

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چطور بهانه‌های عدم شرکت در انتخابات را پاسخ دهیم؟

پاسخ به حدود ۴۰ سوال و شبهه انتخاباتی

سید محمد سکران فرسنگی

۱. چرا باید در انتخابات شرکت کنیم؟

شرکت در انتخابات یک «وظیفه اجتماعی» نیست، چون قرار نیست کسی به خاطر رای ندادن، ما را تنبیه یا جریمه کند. رای دادن یک «حق» است که در صورت تمایل می‌توانیم از آن استفاده کنیم. حقی که برای داشتن آن زحمت بسیاری کشیده شده است. امروز زنان و مردان، مستقل از زبان و رنگ و قومیت، حق دارند که رای خود را در صندوق بیندازند. از این حق استفاده کنیم. از دلایلی که باید در انتخابات شرکت کنیم می‌توان به تمام تلاش دشمن این است که مردم را از انتخابات ناامید کنند، مشارکت حداکثری مردم در انتخابات نظام را واکسینه می‌کند، اولین سود حضور حداکثری در انتخابات به خود مردم برمی‌گردد، حضور گسترده مردم در انتخابات، اقتدار نظام را افزایش می‌دهد، حضور حداکثری در انتخابات بیعت مجدد با جمهوری اسلامی است.

۲. رای دادن هر فرد چه تاثیری دارد؟

برخی از مردم فکر می‌کنند که شرکت نکردن در انتخابات، یعنی رای دادن به هیچ کدام از گزینه‌های موجود. آن‌ها فکر می‌کنند که رای ندادن به معنای اعتراض به فهرست نامزدهای انتخاباتی است و دوست دارند صدای اعتراضشان شنیده شود. بررسی‌های تاریخی نشان می‌دهد که صدای معترضان خاموش شنیده نمی‌شود. حتی یک مثال، از یک کشور، در یک دوره وجود ندارد که رای ندادن، بر یک چیز تاثیری مثبت گذاشته باشد.

۳. چه کسانی می‌توانند رای دهند؟

انتخاب کنندگان و کاندیداها بر اساس قانون انتخابات آزاد می‌باید بدون توجه به نژاد، جنسیت، عقیده مذهبی، ثروت، یا موقعیت اجتماعی می‌تواند انتخاب کنند یا انتخاب بشوند. هم چنین محدودیت‌هایی بر اساس قانون انتخابات درباره سن، سلامتی روان و مجرمان وجود دارد.

۴. هر برگه رای چه اهمیتی دارد؟

ممکن نیست که تمام نامزدهای انتخابات مثل هم باشند و پیروزی هرکدام از آن‌ها بر زندگی ما اثر نگذارد. شرکت در انتخابات، یک فرایند آماری است و نه یک تصمیم فردی شرکت ما در انتخابات یک تصمیم فردی نیست، بلکه واکنشی است جمعی، که برآیند آن تاثیر مهمی خواهد داشت. به زبان ساده‌تر «یک رای مهم است، چون من تنها کسی نیستم که می‌گویم یک رای مهم نیست».

۵. حضور مردم در انتخابات چه تاثیری می تواند در حل مشکلات اقتصادی و معیشتی کشور ایفا کند؟

مرکز ثقل در انتخابات، ارتقای کارآمدی و اداره بهینه کشور است. بنابراین، میان انتخابات و حل مشکلات، بویژه در حوزه مسائل روزمره، اقتصاد و معیشت، نسبتی مستقیم وجود دارد؛ بدین معنا که به میزانی که انتخابات منتج به روی کارآمدن افراد و نخبگان شایسته‌تر، کارآمدتر، پویاتر، پرتحرک‌تر و چالاک‌تر شود، افق موجود برای حل مشکلات، روشن‌تر و امیدبخش‌تر خواهد بود. این ارتباط، بویژه براین اساس که ناکارآمدی‌ها و ضعف‌های موجود مربوط به مدیران ناکارآمد و فاقد تحرک است، اهمیت فراوان دارد.

۶. اگر رای ندهیم، چه اتفاقی خواهد افتاد؟

تاثیر نرفتن پای صندوق (اگر تاثیری داشته باشد) گذرا است. بعد از یک ماه دیگر کسی از تعداد رای‌های رئیس‌جمهور منتخب حرف نمی‌زند. اما تاثیر آراء اخذ شده بیش از چهار سال دوام دارد. بر اساس نظر پرفسور منکیو (استاد دانشگاه هاروارد) شرکت در انتخابات، انتخابی عاقلانه‌تر است. چرا که اثرش دوام بیشتری دارد.

۷. انداختن رای در صندوق چقدر زمان مارا درگیر می کند؟

ما برای انتخاب خود در هر عرصه ای از زندگی ساعت ها وقت می گذاریم آیا نمی‌خواهیم برای توسعه مردم‌سالاری در کشور، هر چهار سال یک بار، فقط نیم ساعت وقت بگذاریم؟ فقط نیم ساعت!

۸. اگر بیش از یک حق رای داشته باشم چند بار می توانم رأی دهم؟

یک شخص حقیقی فقط یک بار در انتخابات می تواند رای دهد. اگر بیش از یک حق رای دارید (یعنی یک نفر به عنوان یک فرد و دیگری به عنوان شرکت های بزرگ یا گروهی یا چندین دارایی با نام های مختلف شرکت) ، فقط باید یک بار در انتخابات رأی دهید. اگر بیش از یک بار رأی دهید ، تمام آرای شما رد می شود.

۹. کاندید اصلح را چطور انتخاب کنم؟

همچنان که شرکت در انتخابات یک وظیفه است، گزینش خوب و آگاهانه هم یک وظیفه است. هرکسی طبق سلیقه خود عمل کند؛ منتها همه توجّه کنند که این انتخابی که ما می‌کنیم، یک جا می‌بایست جواب آن را بدهیم. این طور نیست که بگوییم حالا ما یا اصلاً انتخاب نمی‌کنیم، یا

انتخاب می‌کنیم و کسی چه می‌فهمد! بله؛ مردم نمی‌فهمند که ما چه انتخاب کردیم؛ اما خدای متعال که تشخیص می‌دهد. بین خودتان و خدا حجت پیدا کنید؛ یعنی بتوانید از راهی بروید که اگر خدای متعال پرسید شما به چه دلیل به این فرد رأی دادید، بتوانید بگویید به این دلیل. بین خودتان و خدا، دلیل و حجتی فراهم کنید و بعد با خیال راحت بروید رأی بدهید.

۱۰. آیا شیوه‌ی احراز صلاحیت کاندیدها توسط شورای نگهبان، با اصول مردمسالاری و آزادی در انتخابات تناقضی ندارد؟

اگرچه باید به اصول آزادی و مردم سالاری در همه جا احترام گذاشت، اما آزادی و مردمسالاری در هیچ جای دنیا بی ضابطه و لاقید نیست. واقعیت آن است که همان گونه که برای استخدام در هر اداره‌ای و برای هر شغلی، معیارها و گزینش‌هایی وجود دارد، برای امور خطیر و تخصصی‌ای که با اداره‌ی جامعه سروکار داشته و در کیفیت رقم خوردن سرنوشت آن تأثیر دارد، نمی‌توان بدون معیار برخورد کرد و اجازه داد هر فردی بدون عبور از فیلترهای لازم، در مناصب بالای تصمیم‌گیری قرار گیرد. براین اساس، نظارت استصوابی شورای نگهبان ضامن اصل شایسته سالاری است و مانع از ورود افراد فاقد صلاحیت‌های لازم به نهادهای مهم و تأثیرگذاری چون مجلس شورای اسلامی و... می‌شود و اگر منظور کسانی که موضوع سلب نظارت استصوابی شورای نگهبان را مطرح می‌کنند این است که همه افراد با هر نوع اعتقاد و مسلکی و با هر نوع سابقه‌ای بتوانند کاندیدای مقام ریاست جمهوری، نمایندگی مجلس و ... شوند.

۱۱. چرا شورای نگهبان علت رد صلاحیت‌ها را به طور شفاف به عموم مردم اعلام نمی‌کند؟

در این باره باید به چند عامل اشاره کرد:

۱. مطالبه قانون برای حفظ آبروی افراد: شورای نگهبان و به طور کلی، هیئت‌های اجرایی و نظارت در انتخابات به عنوان امین نظام، مردم و کاندیدها موظف‌اند اگر فردی به هر دلیلی احراز صلاحیت نشود، دلایل این امر را صرفاً به اطلاع همان شخص برسانند؛ زیرا لزوم امانت‌داری و حفظ آبروی مؤمن ایجاب می‌کند که اسرار افراد مخفی بماند.

۲. آینده‌نگری: ملاک شورای نگهبان در بررسی صلاحیت کاندیدها، وضع فعلی افراد است و چه بسا فردی که در یک دوره صلاحیت وی احراز نمی‌شود یا رد می‌شود، برای دور بعدی جبران مافات کرده و مانعی برای احراز صلاحیت وی وجود نداشته باشد. حال در این میان، چه بسا اعلام دلایل عدم احراز صلاحیت یک کاندیدا منجر به پایان حیات سیاسی وی از نظر افکار عمومی شود. علاوه بر این، ممکن است فردی برای نمایندگی مجلس صلاحیت‌های لازم را نداشته باشد، اما برای

مناصب دیگری واجد صلاحیت باشد. در این حالت، اعلام دلایل رد یا عدم احراز صلاحیت وی برای نمایندگی مجلس می‌تواند بر آینده‌ی حیات سیاسی وی تأثیر نامطلوب بگذارد.

۳. جلوگیری از ترور شخصیت وی توسط مخالفان: از آنجا که ممکن است فردی که در یک دوره تأیید یا احراز صلاحیت نمی‌شود، برای دور بعدی احراز صلاحیت شود، اعلام دلایل رد یا عدم احراز صلاحیت وی می‌تواند منجر به دادن بهانه‌های لازم به مخالفان و منتقدان وی جهت تخریش باشد.

۱۲. آیا در انتخابات، امکان تقلب وجود دارد؟

انتخابات در ایران یکی از سالم‌ترین انتخابات دنیا است و در آن تخلف و جرم در جزئی‌ترین و حداقل‌ترین حالت آن صورت می‌گیرد. درواقع، اگرچه راه‌های قانونی تقلب و تخلف در انتخابات مسدود است و در صورت کشف هرگونه تخلف و تقلب در انتخابات، برخورد قانونی با آن صورت می‌گیرد، اما این بدان معنا نیست که اصلاً تقلبی در انتخابات صورت نمی‌گیرد. واقعیت آن است که همواره افراد خاطی‌ای هستند که به دلایل متعددی اقدام به تخلف و تقلب در انتخابات می‌کنند، اما اولاً درصد اینها جزیی است و تأثیر تعیین‌کننده بر نتیجه‌ی انتخابات ندارد و ثانیاً در صورت کشف شدن یا گزارش شدن، براساس قانون به آنها رسیدگی می‌شود.

۱۳. مطالبات جامعه از گانید منتخب چیست؟

انتظارات از رئیس جمهور، به عنوان رئیس قوه مجریه و دومین مقام رسمی کشور بعد از رهبری، متناسب با حدود اختیارات و مسولیت های او است. در حال حاضر مردم کشورما مردم از مشکلات اقتصادی و معیشتی، تورم و گرانی، افت ارزش پول ملی و کاهش قدرت خرید و فساد اداری در رنج هستند. ما باید بتوانیم پول حاصل از فروش نفت و گاز و امثال آن به کشور خودمان بازگردانیم و برای حل معضلات عدیده اقتصادی و بهبود معیشت مردم خود استفاده کنیم.

در چنین شرایطی مردم از رئیس جمهوری آینده کشور و دولت وی انتظار دارند برای حل این مشکلات اساسی و بهبود زندگی و معیشت یومیه و کاهش آلام و رنج های آنان راه حل پیدا کند. برای ایجاد اشتغال و رفع معضل بیکاری مزمن راه حل عملی ارائه کند و گرانی بی حساب و کتاب را مهار کرده و ثبات را به بازار برگرداند.

اقتصاد و بهبود وضعیت معیشت یک عامل بسیار مهم در انتخابات کشور ماست و فرقی نمی‌کند انتخابات مجلس در پیش باشد یا انتخابات ریاست‌جمهوری، چراکه توقع مردم این است که بهبودی در شرایط اقتصادی و معیشتی ایجاد شود.

۱۴. چرا انتخابات ایران برای کشورهای خارجی و بخصوص دشمن انقلاب اسلامی از اهمیت بالایی برخوردار است؟

رصد انتخابات در ایران و حساسیت آن برای دشمنان انقلاب به دلیل کارکردها و دستاوردهای این امر مهم است؛ زیرا انتخابات از مهمترین مجاری پیوند نظام با مردم است و به میزانی که مشارکت در انتخابات بالا باشد، مهترآییدی است بر پشتوانه و حمایت مردمی از نظام. علاوه بر این، هدف از تمامی فشارها و توطئه‌ها علیه نظام، انقلاب و مردم ایران توسط دشمنان، خسته و بی تفاوت سازی مردم نسبت به سرنوشت کشور است. باتوجه به این مهم، دشمن درصدد است تا با سم-پاشی های متعدد در انتخابات، نتایج به ثمر نشستن تیرهای سم آلود خود بر پیکر کشور و نظام را نظاره کند؛ به این صورت که مردم با دلسردی و ناامیدی در انتخابات مشارکت نکنند. به طور دقیق تر، در شرایط کنونی، دشمن به انتخابات به عنوان عرصه‌ی مشاهده‌ی نتایج به ثمر نشستن فشارهای حداکثری خود نگاه می‌کند؛ به این ترتیب که اگر مردم در انتخابات مشارکت حداقلی داشته باشند، دشمن می‌تواند امیدوار باشد که با اعمال فشارهای حداکثری، توانسته است شکاف مردم با نظام را تقویت کند. در صورت وقوع این قضیه، دشمن در اعمال فشارهای حداکثری خود جری تر خواهد شد. علاوه بر این، رونق مشارکت سیاسی نشان از پویایی نظام اجتماعی دارد و در نقطه‌ی مقابل، عدم مشارکت سیاسی یا ضعف در مشارکت سیاسی می‌تواند گویای وجود بحران‌هایی در جامعه از قبیل بحران هویت، مشروعیت و... باشد.

۱۵. با کدام مبنا باید صلاحیت‌ها در انتخابات بررسی شود؟

یکی از ارکان مهم پذیرش قدرت در نظام اسلامی، داشتن صلاحیت است. در این مکتب، اگر کسی به اندازه ذره‌ای از قدرت برخوردار باشد، به همان اندازه باید صاحب صلاحیت باشد، وگرنه حق اعمال آن قدرت را ندارد. آشنایی با اسلام، «داشتن تقوا و عدالت» و «درایت و تدبیر»، شرایط هر مسئولیتی در نظام اسلامی است که بدون آن، نمی‌توان آن جایگاه را کسب کرد. وجود همین صلاحیت‌هاست که به عنوان رکن اساسی مشروعیت‌بخشی مسئولان نظام اسلامی مطرح می‌شود؛ البته سطح این مؤلفه‌ها نسبت به هر جایگاهی متغیر است.

۱۶. چه نیازی به شورای نگهبان وجود دارد؟

اصولاً وظیفه شورای نگهبان یک امر نظارتی است، چه در حوزه تقنین و چه در حوزه انتخابات. همه جوامع انسانی نیز به حکم عقل پذیرفته‌اند که در اداره جامعه، باید سازوکارهای نظارتی را داشته باشند و این نظارت در فعالیتهای اجتماعی و سیاسی روزانه یک جامعه ضرورت دارد. شما در زندگی اجتماعی روزانه هزاران مورد از نظارت را ملاحظه می‌کنید. در مسابقات ورزشی، در رفت‌وآمد روزانه و تردهای شهری و... پس نظارت برای حیات اجتماعی انسان‌ها امری ضروری است و در عرصه‌های مختلف وجود دارد. شورای نگهبان هم با هر عنوانی در کشورهای دیگر وجود دارد. در جمهوری اسلامی ایران با همین عنوان و در کشورهای دیگر با عناوین دیگر، نهادهایی مثل دادگاه قانون اساسی، دیوان عالی فدرال آمریکا، شورای قانون اساسی و... این نظارت تقنینی و انتخاباتی را به نوعی انجام می‌دهند. جمهوری اسلامی ایران هم بعد از پیروزی انقلاب اسلامی این سازوکار بسیار مؤثر را در نظر گرفت. قبل از انقلاب، ما سازوکارهای نظارتی قانون‌مندی نداشتیم. نظام‌های قضایی اصولاً آنهایی که نظارت قضایی دارند، مثل آمریکا، نظارت‌شان پسینی است؛ یعنی فرض این است که مصوبات منطبق با قانون اساسی است، مگر اینکه شکایتی یا اعتراضی مطرح شود. اما چارچوب قانون اساسی ما نظارت پیشینی را در نظر گرفته است و کلیه مصوبات مجلس پیش از نهایی شدن باید به تأیید شورای نگهبان برسد. طبیعتاً اگر قانون اساسی شکل دیگری را در نظر می‌گرفت، آن انجام می‌شد؛ اما فعلاً این روش پذیرفته شده است

۱۷. چرا باید ۱۲ نفر بتوانند برای ۸۰ میلیون نفر تصمیم بگیرند؟

زندگی اجتماعی اقتضائاتی دارد و یکی از اقتضائات آن واگذاری تصمیم‌گیری در حوزه‌های کلان به کسانی است که بتوانند به نمایندگی از مردم عهده‌دار انجام مسئولیت‌هایی برای پیشبرد اهداف جامعه باشند؛ چراکه با وجود تکرر دیدگاه‌ها، نمی‌توان در همه امور اجتماعی نظر یکایک مردم را جویا شد و همه را نیز اعمال کرد. به همین دلیل در همه کشورها مردم ابتدا درباره چگونگی اداره جامعه نظر می‌دهند و به ساختار کلان و نهادهای اساسی رأی می‌دهند و پس از آن افرادی به نمایندگی از مردم وظایف و اختیاراتی را به عهده می‌گیرند و در چارچوب آن ساختار کلان اعمال وظیفه می‌کنند. در نظام جمهوری اسلامی ایران هم مردم با رأی به قانون اساسی، شیوه اداره حکومت، ساختار کلان و نهادهای اساسی آن را معین کردند. بر همین اساس مسئولان و مدیران وظایف و اختیارات خود را اعمال می‌کنند و تصمیماتی برای کلان کشور می‌گیرند. دیگر اینجا این شبهه مطرح نیست که چرا یک نفر برای سایرین تصمیم می‌گیرد؛ زیرا این مسئله برای هر کسی که در هر سمتی عهده‌دار مسئولیتی باشد، صادق است. این شبهه درباره رئیس‌جمهور، وزرا، نمایندگان مجلس، استانداران و فرمانداران نیز می‌تواند مطرح باشد؛ چراکه آنان نیز تصمیماتی می‌گیرند که بر سایرین اثر می‌گذارد؛ در نتیجه اینکه یک نفر برای دیگران تصمیم می‌گیرد اشکالی ندارد، مهم این است که تصمیمی که گرفته است آیا مبتنی بر اختیارات و وظایف قانونی او باشد و مشروعیت

اتخاذ آن تصمیم را داشته است یا خیر همان طور که در اصل ۷۱، قانون اساسی اختیار قانون گذاری را به مجلس سپرده و ریاست قوه مجریه را در اصل ۱۱۳ برعهده رئیس جمهور گذاشته است.

وظایف و اختیارات شورای نگهبان را نیز در اصول ۹۴، ۹۶ و ۹۸ و ۹۹ قانون اساسی ذکر کرده است. پس پاسخ این پرسش را که چرا شورای نگهبان این وظایف را برعهده دارد، باید در قانون جست و جو کرد. اگر زمانی قانون به نحوی اصلاح شد که این وظیفه برعهده دستگاه دیگری گذاشته شد، مسئله ای نیست، از آن به بعد باید همان دستگاه این وظیفه را انجام دهد؛ اما تا زمانی که قانون این مسئله را بر عهده شورای نگهبان قرار داده است، نباید انتظار داشت این وظیفه و تکلیف قانونی رها شود و انجام نشود.

۱۸. نظارت استصوابی چیست و بر چه مبنایی صورت می گیرد؟

نظارت استصوابی یک نظارت قانونی مؤثر برای جلوگیری از انجام تخلفات و تضمین سلامت اقدامات است. این نوع نظارت مختص شورای نگهبان نیست و در بسیاری از عرصه های دیگر نیز ناظران یا دستگاه های نظارتی آن را اعمال می کنند؛ برای نمونه آنجایی که پلیس به خودروی متخلف دستور توقف می دهد و او را اعمال قانون می کند.

درباره نظارت بر مصوبات مجلس نیز اصل ۹۴ قانون اساسی این اختیار را به شورای نگهبان داده است که بر عدم مغایرت، مصوبه را برای اصلاح به مجلس بازگرداند درخصوص نظارت بر انتخابات نیز اصل ۹۹ قانون اساسی وظیفه نظارت بر انتخابات مجلس خبرگان رهبری، ریاست جمهوری، مجلس شورای اسلامی و مراجعه به آرای عمومی و همه پرسی را فقط برعهده شورای نگهبان قرار داده است و مسئولیت نظارت بر انتخابات را به هیچ نهاد دیگری نسپرده است.

حتی در قانون نیامده است در تخلفات احتمالی انتخابات بروید و به قوه قضائیه یا مرجع دیگر شکایت کنید. آیا شورای نگهبان که وظیفه تضمین سلامت انتخابات را برعهده دارد، می تواند صرفاً ناظر تخلفات احتمالی باشد و با آنها برخورد نکند؟ از طرف دیگر در تمام قوانین انتخاباتی، از جمله قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی، قانون انتخابات مجلس خبرگان رهبری، قانون انتخابات ریاست جمهوری و قانون همه پرسی، جزئیات این نظارت بیان شده است و در همه این قوانین مجدداً تصریح شده که نظارت بر انتخابات بر عهده شورای نگهبان است.

۱۹. چرا اعضای شورای نگهبان عمدتاً دچار کهنه‌ت سن و پیری هستند؟

میانگین سنی اعضای شورای قانون اساسی فرانسه نیز در سال ۲۰۱۷، ۷۲ سال اعلام شده است. اما در شورای نگهبان برخی اعضا در ۳۶ و ۴۰ سالگی به عضویت درآمدند و میانگین سنی اعضای شورای نگهبان زیر ۷۰ سال است که از میانگین جوامع دیگر کمتر است. در هر صورت قانون اساسی تدبیر خوبی را برای دوره انتخابات اعضا پیش‌بینی کرده است که هر عضوی دوره‌اش شش سال است و هر سه سال نیمی از آنها عوض می‌شوند؛ این فرصتی است که افراد جوان یا افرادی که قبلاً در شورای نگهبان نبودند، بتوانند به عنوان عضو جدید در شورای نگهبان حضور داشته باشند و از تجربه بقیه استفاده کنند.

۲۰. با وجود انتصابی بودن اعضای شورای نگهبان، آیا تصمیمات و نظرات شورای نگهبان مستقل از رهبری است؟

طبق قانون و نشر تفسیری، شورای نگهبان در مقام اعلام نظر در خصوص مصوبات و انتخابات باید نظر خودشان را اعلام کنند و اکنون نیز همین‌گونه عمل می‌شود. فقط چنانچه در برخی موارد، حکم حکومتی ولی‌فقیه وجود داشته باشد و شرعاً باید نظر ولی‌فقیه رعایت شود، طبیعتاً نظر ولی‌فقیه اعمال خواهد شد، ولی در سایر موارد نظر خود اعضا اعلام می‌شود.

۲۱. چرا اعضای شورای نگهبان از یک گروه و جناح سیاسی اند؟

شورای نگهبان اصلاً در قالب این تعاریف حزبی و جناحی نمی‌گنجد و هیچ کدام از اعضا، حزبی و جناحی عمل نمی‌کنند. شورای نگهبان یک باشگاه سیاسی نیست که لازم باشد افراد از جناح‌های مختلف عضو آن باشند. مهم این است که عملکرد شورای نگهبان در چارچوب قانون و بر مدار مقررات و ضوابط باشد. خود اعضای شورای نگهبان در احزاب سیاسی عضو نیستند و در تقسیم‌بندی اصولگرا-اصلاح طلب قرار نگرفته‌اند. البته برخی اعضا از اوایل انقلاب در تشکلهای علمی و حوزوی (مثل جامعه مدرسین حوزه علمیه قم) عضو بوده‌اند و اکنون آن تشکلهای حیثیت سیاسی پیدا کرده‌اند. اما نگاه اعضا به آن تشکیلات نیز سیاسی نیست و از جهت فعالیت‌های علمی و حوزوی همچنان عضو هستند.

۲۲. ناکارآمدی مجلس و دولت به دلیل نظارت استصوابی شورای نگهبان است؟

انتساب ناکارآمدی افراد به نظارت مؤثر شورای نگهبان یک انتساب بی‌ربط است؛ همان‌طور که کارآمدی مدیران و مسئولان نیز ارتباطی با نظارت مؤثر شورای نگهبان ندارد. در انتخابات اخیر مجلس شورای اسلامی، شورای نگهبان بیش از شش هزار نفر را برای ۲۹۰ کرسی نمایندگان مجلس احراز صلاحیت کرد. آیا همه افراد تأیید صلاحیت شده، ناکارآمد بودند؟ آیا افراد منتخب، شایسته‌ترین افراد در میان آن شش هزار نفر بودند؟ طبیعتاً در میان آنها حتماً افراد کارآمدتر بوده است، ولی به هر دلیلی مردم به آنها رأی نداده‌اند؛ بنابراین ناکارآمدی برخی مدیران اصولاً ارتباطی با شورای نگهبان ندارد. انتخابات ریاست‌جمهوری هم همین‌طور است. افراد زیادی تأیید می‌شوند، ولی فقط یک نفر رأی می‌آورد.

آیا فرد منتخب در میان افراد دیگر شایسته‌ترین فرد بوده است و دیگران از او ناکارآمدتر بوده‌اند؟ از این‌رو ارتباطی میان کارآمدی و کسب اکثریت آرا وجود ندارد و باید فرایندی برای شایسته‌گزینی ایجاد کرد. در حقیقت شورای نگهبان صرفاً صلاحیت‌های حداقلی را بررسی می‌کند و معیاری برای سنجش شایستگی کاندیدها ندارد. ما نیازمند سازوکاری برای احراز شایستگی‌ها هستیم، رأی مردم به تنهایی نمی‌تواند این را تعیین کند. بررسی صلاحیت‌ها در شورای نگهبان نیز به تنهایی نمی‌تواند کافی باشد. لذا باید برای احراز شایستگی‌ها و سنجش شرایط کیفی نامزدها و توانمندی‌های آنان ابزاری داشته باشیم که مقدمه آن اصلاح قانون انتخابات است.

۲۳. چرا شورای نگهبان یک نفره است و تصمیمات و نظرات شورای نگهبان تابع نظرات آیت‌الله جنتی است؟

بحثی که شورای نگهبان تابع نظرات حضرت آیت‌الله جنتی است، بحث بی‌بنایی است. مشروح مذاکرات جلسات شورای نگهبان که چاپ شده است را اگر ملاحظه کنید، متوجه این امر می‌شوید. همه مذاکرات اعضا پیرامون مصوبات مجلس شورای اسلامی با ذکر نام اعضا منتشر و چاپ می‌شود و مشخص شده است که چه استدلالی‌هایی در مباحث مطرح می‌شود و نتیجه رای‌گیری به چه شکل است. حضرت آیت‌الله جنتی نیز یکی از ۱۲ عضو شورای نگهبان است و نظر ایشان با نظر سایر اعضا برابر است و برتری ندارد. در شورای نگهبان استدلال برتر حاکم است و اعضا باید بتوانند دیگران را نسبت به استدلال خود قانع کنند.

۲۴. نتیجه انتخابات را چه کسی تعیین می کند؟

رئیس‌جمهور با رأی مردم انتخاب خواهد شد. در جمهوری اسلامی ایران امور کشور باید به اتکاء آراء عمومی اداره شود، از راه انتخابات: انتخاب رئیس‌جمهور، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، اعضای شوراها و نظایر اینها، یا از راه همه‌پرسی در مواردی که در اصول دیگر این قانون معین می‌گردد.

.....

۲۵. آیا در انتخابات تقلب صورت می گیرد؟

تقلب انتخاباتی دخالت غیرقانونی در فرایند یک انتخابات است. فعالیت‌های متقلبانه نتیجه نهایی شمار آراء را تحت تأثیر قرار می‌دهند تا یک نتیجه انتخاباتی دلخواه حاصل شود. این کار ممکن است با افزایش میزان آرای نامزد دلخواه یا با کاهش آرای نامزد رقیب یا با هر دوی آن‌ها صورت پذیرد. تعریف قانونی تقلب انتخاباتی در هر کشور با کشور دیگر متفاوت است و ممکن است عملی که در یک کشور تقلب محسوب می‌شود در کشور دیگر اینچنین نباشد. بسیاری از انواع تقلب انتخاباتی در قانون انتخابات احصاء شده‌اند و برخی دیگر در تعارض با قوانین کلی هستند؛ مانند سوء قصد، مزاحمت یا تهمت.

تقلب انتخاباتی در هر مرحله‌ای ممکن است رخ دهد، اما بیشتر در طول تبلیغات انتخاباتی و شمارش آراء اتفاق می‌افتد. جلوگیری از رأی دادن آزادانه (یا به‌طور کلی رأی دادن) افراد و تغییر نتایج دو شکل اصلی تقلب انتخاباتی است. همچنین از دیگر روشهای تقلب در انتخابات جابجایی صندوق‌ها، پلمب شده با صندوق‌های مشابه از پیش آماده شده با رای‌های متفاوت و به نفع یک نامزد خاص می‌باشد. عدم خواندن رای‌های یک کاندیدا یا مخدوش اعلام کردن یک رای یا ابطال یک صندوق که اکثریت آرای آن به نفع یک نامزد خاص می‌باشد از دیگر روش‌های تقلب در انتخابات می‌باشد.

از آن‌جا که نظارت شورای نگهبان می‌تواند مطمئن‌ترین طریق کنترل و نظارت بر اجرای قوانین و رسیدن به نتایج واقعی انتخابات باشد، قانون‌گذار اساسی در اصل ۹۹ قانون اساسی، نظارت بر انتخابات مجلس خبرگان رهبری، ریاست جمهوری، مجلس شورای اسلامی و مراجعه به آرای عمومی و همه‌پرسی را بر عهده وی قرار داده است. این نظارت استصوابی، عام و در تمام مراحل و امور مربوط به انتخابات جاری بوده و هدف نهایی آن حفظ و صیانت از آرای مردمی می‌باشد.

.....

۲۶. دلیل انحراف برخی افراد در مقام رئیس‌جمهور کشور چیست؟

رئیس جمهور سوگند یاد می کند که پاسدار مذهب رسمی و نظام جمهوری اسلامی و قانون اساسی باشد. لازمه اصلی پاسداری نوعی نظارت است که ابتدائاً باید نظارتی باشد تا براساس آن پاسداری مصداق پیدا کند. رئیس جمهور در صورت مشاهده خلاف، آن را به مقامات مربوطه معرفی می کند یا آن را ابطال می نماید. وی در این موارد می تواند علاوه بر دستورهای لازم و ارائه طریق تصمیم می گیرد. وی حتی گاهی در خارج از حوزه وظایف خود ارائه پیشنهاد نموده یا تصمیمات جدی تری مثلاً اخطار به اجرای قانون اساسی اتخاذ می کند. از دلیل به انحراف کشیده شدن برخی افراد در این مقام تقوا و پای بند بودن آن ها به اصول انقلاب اسلامی است. هرچه این دو اصل در فرد قوی تر باشد به انحرافات و زیرپا گذاشتن قانون و اصل انقلاب اسلامی دست پیدا نمی کند.

.....

۲۷. چرا برخی انتخابات به مرحله دوم کشانده می شود؟

چنانچه در مرحله اول برای هیچ یک از داوطلبان اکثریت مطلق حاصل نگردید، انتخابات دومرحله ای خواهد شد؛ بدین معنی که دو نامزدی که بیشترین آرا را در مرحله اول داشته اند، در انتخابات مرحله دوم شرکت می کنند.

.....

۲۸. آیا نتیجه انتخابات پیش از برگزاری آن مشخص است؟

در جمهوری اسلامی ایران امور کشور باید به اتکاء آراء عمومی اداره شود، از راه انتخابات: انتخاب رئیس جمهور، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، اعضای شوراهای و نظایر اینها، پس از برگزاری انتخابات و شمارش آرا عموم مردم نتیجه انتخابات و تعداد آرا مشخص نمی شود.

.....

۲۹. چرا مهلت اخذ رای تمدید می شود؟ آیا تمدید آن به دستور رئیس جمهور پیشین است؟

اخذ رأی در داخل و خارج کشور در یک روز انجام می شود و مدت آن ۱۰ ساعت است و در صورت ضرورت قابل تمدید می باشد. تشخیص ضرورت و مدت تمدید اخذ رأی در سراسر کشور به عهده وزیر کشور است. اخذ رأی باید در روز جمعه انجام گیرد.

.....

۳۰. چرا روحانیون نباید رئیس جمهور شوند؟

روحانیون نباید رئیس جمهور شوند. در روزنامه کیهان تاریخ ۱۰ / ۹ / ۵۸ از قول امام (ره) بیان شده است روحانیون نباید رئیس جمهور شوند؛ ولی حالا رئیس جمهور روحانی، رئیس قوه قضاییه روحانی و بسیاری از پست های مدیریتی در دست روحانیت است، آیا این خلاف گفته امام (ره) نیست؟

در نحوه مواجهه امام با مسئولیت اجرایی روحانیون اگر توجه به اقتضائات زمان نداشته باشیم شاید تصور شود امام (ره) رویکرد دوگانه ای داشته اند؛ زیرا ایشان قبل از پیروزی انقلاب می فرمودند:

«روحانی... خودش رئیس جمهور نشود لکن در ریاست جمهوری نقش داشته باشد و کنترل کند.» امام حتی در کتاب «کشف الاسرار» خود تصریح می کند: «این که می گویند حکومت باید به دست فقیه باشد نه آن که فقیه باید شاه و وزیر و سرلشگر و سپاهی و سپور باشد بلکه فقیه باید نظارت در قوه تقنینیه و در قوه مجریه ممالک اسلامی داشته باشد.»

اما آنچه در عمل اتفاق می افتد، روی کار آمدن روحانیون و مسئولیت گرفتن آنها است! اما چرا امام پذیرفتند و مخالفت نکردند؟ در واقع امام (ره) شأن یک روحانی را بالاتر از این میدانند که کار اجرایی کند. در اندیشه امام روحانیت باید هادی و ناظر باشند در ابتدای پیروزی انقلاب هم همین سیاست پیاده شد و افرادی مثل مهندس بازرگان قدرت را به دست گرفتند اما اقتضای زمان و عملکرد دولت موقت و برخی مسئولین غیر روحانی امام را به این باور رساند تا پرورش نیروهای کار آمد و کارا، روحانیت و عالمان اسلامی پست های کلیدی را در دست بگیرند و جامعه را به سوی اهداف و آرمانهایش هدایت کنند.

۳۱. صدا و سیما حامی یک کاندید انتخابات است و با آگهی های خود افکار مردم را تغییر میدهد.

صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران مکلف است برنامه های آموزش انتخاباتی را که وزارت کشور یا هیئت مرکزی نظارت منتخب شورای نگهبان ضروری تشخیص می دهند و همچنین کلیه اعلامیه ها و اطلاعیه های مربوط به انتخابات را از شبکه سراسری یا محلی صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران پخش نماید.

نامزدهای ریاست جمهوری که صلاحیت آنان توسط شورای نگهبان، تأیید و اسامی آنها از طرف وزارت کشور اعلام می گردد، هریک حق دارند به طور مساوی از صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران برای معرفی و ارائه برنامه های خود استفاده نمایند. ترتیب و تنظیم برنامه تبلیغات نامزدهای انتخاباتی از طریق صداوسیما به عهده کمیسیون بررسی تبلیغات می باشد.

۳۲. برخی مدعی هستند که برخی آرا شمرده و محاسبه نمی شود.

در موارد ذیل با تأیید هیئت نظارت یا نماینده وی برگ‌های رأی، باطل ولی جزء آرای مأخوذه، محسوب و مراتب در صورت جلسه، قید و آرای مذکور ضمیمه صورت جلسه خواهد شد:

۱- آرای غیرقابل خواندن.

۲- آرای که از طریق خرید و فروش به دست آمده باشد.

۳- آرای که سفید به صندوق ریخته شده باشد.

در موارد ذیل با تأیید هیئت نظارت یا نماینده وی برگ‌های رأی، باطل و جزء آرای مأخوذه محسوب نشده و مراتب در صورت جلسه، قید و آرای مذکور ضمیمه صورت جلسه خواهد شد:

۱- صندوق، فاقد لاک و مهر انتخاباتی باشد.

۲- آرا، زائد بر تعداد تعرفه باشد.

۳- آرای کسانی که به سن قانونی رأی دادن نرسیده باشند.

۴- آرای که با شناسنامه افراد فوت شده یا غیرایرانی داده شده باشد.

۵- آرای که با تقلب و تزویر (در تعرفه‌ها، آرا، صورت جلسات، شمارش) به دست آمده باشد.

۶- آرای که با شناسنامه غیر یا جعلی اخذ شده باشد.

۷- آرای تکراری.

۸- آرای که با شناسنامه کسانی که حضور ندارند، اخذ شده باشد.

۹- آرای که از طریق تهدید به دست آمده باشد.

۱۰- آرای که روی ورقه غیر از برگ رأی نوشته شده باشد.

.....

۳۳. مجری برگزاری انتخابات چه کسی است و در شمارش آرا تقلب صورت می گیرد؟

وزارت کشور مجری برگزاری انتخابات ریاست جمهوری است و زیر نظر هیئت اجرایی مرکزی انتخابات با ترکیب اعضای ذیل اقدام می نماید:

۱- وزیر کشور (به عنوان رئیس هیئت)

۲- یکی از اعضای هیئت رئیسه مجلس شورای اسلامی با انتخاب مجلس (بدون حق رأی)

۳- دادستان کل کشور

۴- وزیر اطلاعات

۵- تعداد هفت نفر از شخصیت های دینی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی به عنوان معتمدان مردمی به ترتیب مقرر در تبصره های «۱» و «۲» این ماده.

تبصره ۱- وزیر کشور حداقل پنج ماه قبل از پایان دوره چهارساله ریاست جمهوری، سی نفر از شخصیت های مذهبی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی کشور را که دارای صلاحیت های مندرج در تبصره «۳» ماده (۳۹) این قانون باشند، به عنوان معتمد به هیئت مرکزی نظارت بر انتخابات معرفی می نماید و با رعایت تبصره «۲» این ماده، پس از تأیید هیئت مرکزی نظارت، حداکثر ظرف یک هفته، جلسه ای با حضور حداقل دو سوم معتمدان مذکور تشکیل می دهد که ضمن آن هفت نفر معتمدان موضوع بند «۵» با رأی مخفی و اکثریت نسبی به عنوان عضو اصلی و چهار نفر عضو علی البدل به ترتیب آرا انتخاب شوند.

تبصره ۲- چنانچه هیئت مرکزی نظارت به هر دلیلی کل یا تعدادی از معتمدان پیشنهادی را تأیید ننمود، وزیر کشور موظف است به تعداد دو برابر مورد نیاز، افراد واجد شرایط دیگری را به هیئت مرکزی نظارت پیشنهاد نماید. هیئت مرکزی نظارت حداکثر ظرف بیست و چهار ساعت نظر خود را کتباً اعلام می نماید. در هر صورت نظر هیئت مرکزی نظارت برای وزیر کشور لازم الاتباع است.

تبصره ۳- هیچ یک از اعضای هیئت اجرایی مرکزی انتخابات نباید نامزد انتخابات ریاست جمهوری باشند.

.....

۳۴. سازمان ها و ارگان های دولتی حق تبلیغ و حمایت از کاندید مورد نظر را دارند؟

انجام هرگونه فعالیت تبلیغاتی از تاریخ اعلام رسمی اسامی نامزدها له یا علیه نامزدهای ریاست جمهوری از میز خطابه نمازجمعه و یا هر وسیله دیگری که جنبه رسمی و دولتی دارد و فعالیت کارمندان در ساعات اداری و همچنین استفاده از وسایل و سایر امکانات وزارتخانه ها و ادارات و شرکت های دولتی و مؤسسات وابسته به دولت و نهادها و مؤسساتی که از بودجه عمومی (به هر مقدار) استفاده می کنند و همچنین دراختیارگذاشتن وسایل و امکانات مزبور ممنوع بوده و مرتکب، مجرم شناخته می شود.

مؤسسات و نهادهایی که دارایی آنان از اموال عمومی است، همانند بنیاد مستضعفان، مشمول ماده فوق می باشند. ادارات و سازمان ها و ارگان های دولتی و نهادها و اعضای آنها، با ذکر سمت خود حق ندارند له یا علیه هیچ یک از نامزدهای انتخاباتی اعلامیه، اطلاعیه، پلاکارد بدهند.

۳۵. نارضایتی و عدم مدیریت در دولت سابق چه تاثیری بر انتخابات دارد؟

نارضایتی مقطعی نسبت به یک دولت نباید باعث عدم حضور مردم در انتخابات شود بلکه باید با حضور پرشور، اعتراض خود را بیان کرده و انتخاب درستی را رقم بزنند. انتخابات ریاست جمهوری برآیند سیاست ها و مدیریت های مقاطع مختلف کشور است.

۳۶. آیا برخی باهدف انتخابات، عموم مردم را به تزریق واکسن وادار می کنند؟

واکسیناسیون عمومی چندماهی است تقریباً در همه کشور ها علاوه در کشور ایران شروع شده است، و اقشار مختلف جامعه براساس الویت واکسینه می شوند، همچنین واردکردن واکسن کرونا و تولید آن بدست پزشکان ایرانی از دیگر اقداماتی است که در این برهه انجام شده است و ارتباطی با انتخابات ندارد.

۳۷. بعضی افراد به دلیل اینکه تبعیض در جامعه وجود دارد، تصمیم دارند در انتخابات شرکت نکنند، چگونه می توان این افراد را توجیه کرد؟

در مواجهه با این قبیل افراد ابتدا باید سعی کرد تا وظیفه ملی و شرعی بودن شرکت در انتخابات برای آنها تبیین شود. ثانیاً مزایا و کارکردهای حضور حداکثری در انتخابات و ثالثاً تبعات و خسارت های عدم مشارکت در انتخابات. واقعیت آن است که هرگز ضعف ها و نارسایی های موجود

نمی‌تواند سبب غفلت از پرداختن به مصالح و منافع کلان و عامه شود. براین اساس، درست است که در جامعه تبعیض‌هایی وجود دارد، اما این نارسایی نباید موجب غفلت از حضور در انتخابات شود. اتفاقاً می‌توان در انتخابات با مطالبه‌ی مبارزه با تبعیض از کاندیداها، امیدوار بود که گام‌هایی برای رفع این نقیصه برداشته شود، اما با عدم حضور در انتخابات و نرساندن مطالبه‌ی خود به گوش مسئولان نمی‌توان امیدوار بود که برای تحقق مطالبات ما قدمی برداشته شود. علاوه بر این، باتوجه به نقشی که انتخابات می‌تواند در افزایش پرستیژ بین‌المللی نظام داشته باشد، باید مزایا و خسارت‌های عدم شرکت در انتخابات برای این قبیل افراد تبیین شود. ازجمله اینکه عدم شرکت در انتخابات ممکن است باعث تنگ‌تر شدن حلقه‌ی تحریم‌های ضد ایرانی شود.

